

Dokument nr. 8:14

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentant Morten Lund om en handlingsplan for å stimulere til ansettelse av eldre arbeidstakere, herunder redusert eller fjerning av arbeidsgiveravgift for alle over 55 år

Til Stortinget

Bakgrunn

Eldre arbeidstakere besitter nyttig erfaring og kunnskap som samfunnet i høy grad har bruk for. I dagens situasjon hvor det generelt er mangel på arbeidskraft viser det seg likevel at stadig flere av eldre arbeidstakere går ut av arbeidslivet før den formelle pensjonsalderen. Årsakene til å gå ut av arbeidslivet før ordinær pensjonsalder er sammensatte. For enkelte kan tidligpensjonering være frivillig, f.eks. fordi de vil ha mer fritid, og framvoksteren av ulike førtidspensjonstilbud har gitt flere alternativ for de som ikke vil arbeide lenger. For mange er tidligpensjonering en ufrivillig løsning utløst av at arbeidsplassen legges ned, at helsa svikter, at de mangler den kompetansen som arbeidsmarkedet etterspør, eller fordi kravene til innsats og effektivitet blir for stor. Forslagsstilleren mener det trengs økonomisk incitament for at flere arbeidsgivere skal «gjenoppdage» denne gruppe av arbeidstakere.

Dagens situasjon med mangel på arbeidskraft krever at det settes i verk tiltak for å utnytte den kompetanse og kunnskap som eldre arbeidstakere har. I tillegg til lang livserfaring og verdifull kompetanse, representerer denne aldersgruppen ofte stor stabilitet. Det finnes således en stor arbeidskraftreserve i denne gruppen. Ifølge beregninger fra Senter for økonomisk analyse (ECON) kunne det vært 72 000 færre pensjonister i 2000 dersom uføreraten for de som er 60 år og eldre hadde vært den samme som i 1980, og dersom det ikke hadde vært annen førtidspensjonering (ECON-Notat 25/01). Ifølge ECONs analyser ville disse personene kunne utført ca. 50 000 årsverk pr. år i 2000. Dette utgjør et stort verdiskapningspotensial. ECONs analyser viser at det ligger et gjennomsnittlig anslag for økt verdiskapning på 13 mrd. kroner i denne gruppen eldre arbeidstakere.

I henhold til en avtale mellom regjeringen og partene i arbeidslivet vil arbeidsgiveravgiften for arbeidstakere over 62 år reduseres med 4 prosentpoeng fra 1. juli 2002. Dette er et positivt stimulerings tiltak for å holde på og rekruttere disse årsklasser. Et slikt

tiltak bør imidlertid utvides. Allerede fra 50-årsalderen synker yrkesdeltakelse betydelig. Forslagstilleren mener derfor at det bør vurderes om arbeidsgiveravgiften skal reduseres eller fjernes helt for alle arbeidstakere over 55 år. Dette vil utgjøre en økonomisk stimulans til arbeidsgivere i de områder der mangelen på arbeidskraft er størst.

Med en befolkningsutvikling der vi blir flere eldre og færre yngre, er det et mål å legge godt til rette for at eldre skal kunne jobbe lenger. I neste tiårsperiode vil antall personer i aldersgruppen 25-34 år reduseres med 108 000 personer, en nedgang på 16 pst. I samme periode øker antallet personer i aldersgruppen 55-66 med 196 000 personer eller 41 pst. SSB Statistisk årbok 1999 (NOS C 536)). Mangel på arbeidskraft kan få store konsekvenser både for den private verdiskapningen og ikke minst for den offentlige velferdsproduksjonen. Fra kommunesektoren har det vært presentert tall som tilsier at denne sektoren vil trenge rekruttering fra 4/5 av hele veksten i arbeidsstyrken i de nærmeste årene.

At de som ønsker å arbeide videre får anledning til det, vil gi reduserte utgifter til sykemelding, arbeidsledighet, attføring, uføretrygding og andre store utgiftsposter på offentlige budsjetter. Det vil redusere presset på et stramt arbeidsmarked og bidra til lavere pris- og lønnsstigning og trolig også lavere rente. Forslagsstilleren antar at dette sammen med effekten av en økt verdiskapning vil bety en betydelig nettogevinst for statskassen selv om redusert inntekt fra arbeidsgiveravgiften til statskassen, vil bli betydelig.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen legge frem en handlingsplan for å stimulere til ansettelse av eldre arbeidstakere, herunder redusert eller fjerning av arbeidsgiveravgift for alle over 55 år.

31. oktober 2001